

Ματιές στην Ιστορία της Ιατρικής/Glances in the History of Medicine

«Ιητρική δε πάντα πάλαι υπάρχει...» Ιπποκράτης

Hippolyte Morestin:
Ο «γλύπτης της ανθρώπινης σάρκας».

Ο Hippolyte Morestin (1869-1919) (Εικ. 1), υπήρξε διαπρεπής Γάλλος χειρουργός, πρωτοπόρος και θεμελιωτής της πλαστικής, επανορθωτικής και κοσμητικής χειρουργικής, στον οποίο δόθηκε ο τίτλος του "Πατέρα των Στομάτων", λόγω των ανακαλύψεων και της τεράστιας συμβολής του στο πεδίο της στοματικής και γναθοπροσωπικής χειρουργικής. Διετέλεσε μεταξύ των άλλων και Αναπληρωτής Καθηγητής Ανατομίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου των Παρισίων.

Γεννήθηκε την 1η Σεπτεμβρίου 1869 στην πόλη Basse-Pointe της νήσου Μαρτινίκας, η οποία βρίσκεται βόρεια των νήσων St. Lucia και Barbados στην Ανατολική Καραϊβική. Μετά από μία ταραγμένη σχολική περίοδο στη γενέτειρά του, η οποία χαρακτηρίστηκε από χαμηλή επίδοση και προβληματική διαγωγή, ιδίως κατά τη φοίτησή του στο Seminary College του Saint Pierre από όπου και αποβλήθηκε, ο πατέρας του, αναγνωρισμένος ιατρός και χειρουργός, Dr. Charles Amédée Morestin, τον έστειλε στο Παρίσι προκειμένου να λάβει μία πιά συγκροτημένη και ολοκληρωμένη εκπαίδευση. Αρχική επιδίωξη του Hippolyte Morestin, μετά την ολοκλήρωση της σχολικής του εκπαίδευσης, ήταν η καριέρα ως αξιωματικός του πολεμικού ναυτικού, πράγμα που δεν κατέστη δυνατόν λόγω της φτωχής οικονομικής του διάπλασης αλλά και της ευαίσθητης προσωπικότητάς του, με αποτέλεσμα να αποφασίσει να ακολουθήσει τα βήματα του πατέρα του αλλά και του αδελφού του και να σπουδάσει ιατρική.

Έτσι μετά την επιτυχία του στις σχετικές εξετάσεις, λαμβάνοντας το πτυχίο της ιατρικής σε ηλικία 21 ετών, ξεκίνησε τις σπουδές του στη χειρουργική, το 1890 ως ειδικευόμενος ιατρός σε Νοσοκομεία των Παρισίων. Το 1904 ξεκίνησε την καριέρα του ως Συνεργάτης Χειρουργός,

“But all these requisites belong of old to Medicine...” Hippocrates

Hippolyte Morestin:
the “sculptor of human flesh”.

Hippolyte Morestin (1869-1919) (Fig. 1), was a prominent French surgeon, pioneer and founder of plastic, reconstructive and cosmetic surgery, who was given the title of “Father of Mouths”, due to his discoveries and his great contribution in the field of oral and maxillofacial surgery. He was, among other things, an Associate Professor of Anatomy at the Medical School of the University of Paris.

Εικ. 1: Ο Δρ Hippolyte Morestin (1869-1919), διαπρεπής Γάλλος χειρουργός, πρωτοπόρος και θεμελιωτής της πλαστικής, επανορθωτικής και κοσμητικής χειρουργικής.
Fig. 1: Dr. Hippolyte Morestin (1869-1919), an eminent French surgeon, pioneer and founder of plastic, reconstructive and cosmetic surgery.

He was born on September 1, 1869, in the town of Basse-Pointe on the island of Martinique, located north of St. Lucia and Barbados islands, in the Eastern Caribbean. After a tumultuous school period in his hometown, which was characterized by low performance and troubled behavior, especially during his studies at the Seminary College of Saint Pierre, from where he was expelled, his father, a recognized physician and surgeon, Dr. Charles Amédée Morestin sent him to Paris to receive a more organized and comprehensive education. Hippolyte Morestin's initial pursuit, after completing his schooling, was to pursue a career as a naval officer, which was not possible due to his poor physique and sensitive personality, so he decided to follow in their footsteps his father and his brother and study medicine. Thus, after passing the relevant exams, receiving his medical degree at the age of 21 years old, he began his studies in surgery, in 1890 as a resident in Paris Hospitals. In 1904 he began his career as an Associate Surgeon, and in 1905 he was accepted as an honorary member of the Society of Anatomy, where he was elected a full member on May 22, 1907. His hospital career as a brilliant and promising surgeon included Saint Antoine Hospital in 1905, Hospital Tenon in 1911, and finally Hospital Saint Louis in 1915, where

γός, ενώ το 1905 έγινε δεκτός ως επίτιμο μέλος της Εταιρείας Ανατομίας, όπου εξελέγη τακτικό μέλος στις 22 Μαΐου 1907. Η νοσοκομειακή του σταδιοδρομία ως λαμπρού και πολλά υποσχόμενου χειρουργού περιελάμβανε το Saint Antoine Hospital το 1905, το Hospital Tenon το 1911 και τελικά το Hospital Saint Louis το 1915, όπου ανέλαβε καθήκοντα Διευθυντού του Τμήματος Ωτορινολαρυγγολογίας, αλλά και το Στρατιωτικό Νοσοκομείο Val-de-Grâce (Εικ. 2). Έχοντας αποκτήσει σημαντικό κύρος σε ηλικία μόλις 36 ετών, άρχισε να προσελκύει το παγκόσμιο ενδιαφέρον, μετά και την διενέργεια χειρουργικών επεμβάσεων δημόσια στο Διεθνές Συνέδριο Χειρουργικής (International Congress of Surgery), που διεξήχθη στη Νέα Υόρκη το 1914, με αποτέλεσμα πλέον να αρχίσουν να τον επισκέπτονται στο Παρίσι πολλοί ξένοι συνάδελφοί του, για να παρακολουθήσουν από κοντά τα επιτεύγματά του.

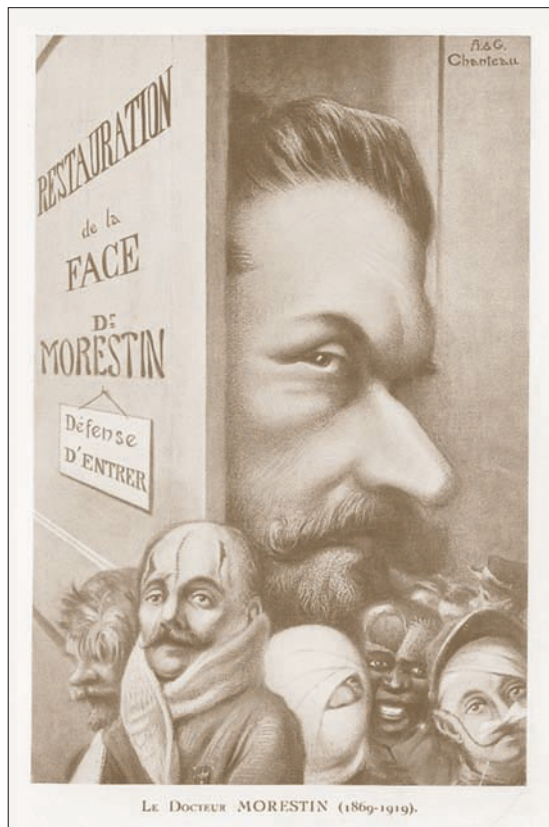
Ο Hippolyte Morestin υπήρξε ένας χειρουργός πολύ μπροστά από την εποχή του, γεφυρώνοντας το κενό μεταξύ της εποχής της ακρωτηριαστικής χειρουργικής του 19ου αιώνα και της επανορθωτικής χειρουργικής του 20ου αιώνα, η οποία αναδύθηκε μέσα από τις τολμηρές και καινοτόμες θεραπευτικές του προσπάθειες (Εικ. 3). Δεν ήταν ο πρώτος που αποπειράθηκε να διενεργήσει πλαστικές χειρουργικές επεμβάσεις, αλλά αναμφίβολα υπήρξε ο πρώτος που ασχολήθηκε με όλο το φάσμα της πλαστικής χειρουργικής. Ξεκινώντας από την γενική χειρουργική και την χειρουργική των οστών, έφθασε στην εξειδίκευση της χειρουργικής αντιμετώπισης του καρκίνου, ειδικότερα της παρειάς, του στόματος και του δέρματος, ενώ σύντομα το ενδιαφέρον του επικεντρώθηκε στις δυνατότητες αποκατάστασης των προκυπτόντων ελλειμμάτων (Εικ. 4). Με τον τρόπο αυτό οραματίστηκε την κοσμητική χειρουργική, γεγονός που αποτέλεσε μία πραγματική επανάσταση στον τρόπο σκέψης, η οποία με τη σειρά της μετέβαλε την στάση του ως προς την γενική χειρουργική. Ο Hippolyte Morestin (Εικ. 5), συνειδητοποίησε ότι ακόμη και στην απλούστερη επέμβαση πρέπει πάντα να διενεργείται μία αισθητική προσπέλαση, μία προσπάθεια αποφυγής της παραμόρφωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της θεώρησης υπήρξαν οι μέθοδοί του αφαίρεσης όγκων του μαστού, όπου αναδείχθηκε πολύ μπροστά από την εποχή του. Επίσης ήταν ο πρώτος που επέστησε την προσοχή των χειρουργών όσον αφορά τον κίνδυνο από τα προσθετικά ενθέματα-εγκλείσματα, τα οποία εκείνη την εποχή αφορούσαν ενέσεις παραφίνης και βαζελίνης στο πρόσωπο, το στήθος και το πέος. Ασχολήθηκε επίσης με την χειρουργική διόρθωση των αφεστώτων ώτων, τονίζοντας τις ψυχολογικές επιπτώσεις και παρενέργειες της κατάστασης αυτής στους ασθενείς.

Η σημαντικότερη συμβολή όμως του Morestin, υπήρξε αναμφίβολα η ενασχόλησή του με την χειρουργική του καρκίνου της κεφαλής και του τραχήλου, αλλά και την χειρουργική αποκατάσταση των πολεμικών τραυμάτων

Εικ. 2: Ο Καθηγητής Hippolyte Morestin (1η σειρά, καθήμενος 5ος από αριστερά), με το προσωπικό του Τμήματός του στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Val-de-Grâce, 2 Απριλίου 1915.

Fig. 2: Professor Hippolyte Morestin (1st row, sitting 5th from the left), with the staff of his Department at the Val-de-Grâce Military Hospital, April 2, 1915.

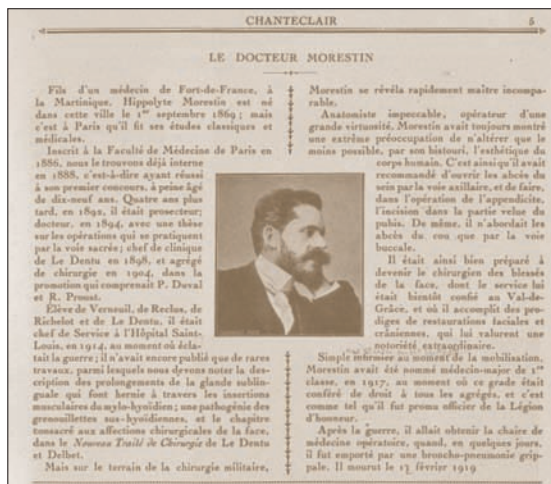
Εικ. 3: «Le Docteur Morestin (1869-1919)», πορτραίτο-καρικατούρα του Δρα Hippolyte Morestin και των ασθενών του με αποκατάσταση του προσώπου, από τους A. & G. Chanteau, Περιοδικό Chanteclair, 1922, Coll. de la Bibliothèque interuniversitaire de Santé.

Fig. 3: "Le Docteur Morestin (1869-1919)", portrait-caricature of Dr. Hippolyte Morestin and his patients with facial reconstruction, by A. & G. Chanteau, Chanteclair Journal, 1922, Coll. de la Bibliothèque interuniversitaire de Santé.

Εικ. 4: Ο Δρ Hippolyte Morestin χειρουργώντας στο πρόσωπο ασθενούς.

Fig. 4: Dr. Hippolyte Morestin operating on a patient's face.

Εικ. 5: Άρθρο αναφερόμενο στον Δρα Morestin, το οποίο δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό Chanteclair, 1922, σ. 13, Coll. de la Bibliothèque interuniversitaire de Santé.

Fig. 5: Article referring to Dr. Morestin, published in the Chanteclair Journal, 1922, p. 13, Coll. de la Bibliothèque interuniversitaire de Santé.

του στόματος, των γνάθων και του προσώπου στρατιωτών του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, τους οποίους χειρουργούσε στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Val-de-Grâce (Εικ. 6, 7). Περιέγραψε διάφορους κρημούς για την αποκατάσταση των ελλειμμάτων μετά την εκτομή των καρκινικών βλαβών, όπως μετωπιαίους, παρεϊακούς, χειλικούς και τραχηλικούς κρημούς. Αξιοσημείωτο είναι ότι όλοι αυτοί οι κρημοί ήταν πολύ μεγαλύτεροι από άλλους, καθόσον ο Morestin υποστήριζε ότι η εκτομή θα πρέπει να περιλαμβάνει μεγαλύτερη έκταση και όχι μόνο τις άμεσα προσβεβλημένες περιοχές. Δεν δίσταζε

he took over as Director of the Department of Otolaryngology, as well as the Val-de-Grâce Military Hospital (Fig. 2).

Having gained considerable prestige at the age of just 36 years old, he began to attract worldwide interest, following the performance of surgical operations publicly at the International Congress of Surgery, which was held in New York in 1914, having as a result many of his foreign colleagues to start visiting him in Paris to closely monitor his achievements.

Hippolyte Morestin was a surgeon far ahead of his time, bridging the gap between 19th-century's amputation surgery and 20th-century's reconstructive surgery, which emerged through his bold and innovative treatment efforts (Fig. 3). He was not the first to attempt plastic surgical operations, but he was undoubtedly the first to deal with the full range of plastic surgery. Starting with general surgery and bone surgery, he specialized in the surgical treatment of cancer, especially of the cheeks, mouth and skin, while his interest soon focused on the possibilities of reconstructing the resulting defects (Fig. 4). In this way he envisioned cosmetic surgery, a fact that it was a real revolution in the way of thinking, which in turn changed his attitude towards general surgery. Hippolyte Morestin (Fig. 5), realized that even in the simplest operation, an aesthetic approach must always be carried out, an attempt to avoid distortion. A typical example of this view were his methods of removing breast tumors, where he emerged far ahead of his time. He was also the first to draw the attention of surgeons to the risk of prosthetic implants, which at the time involved paraffin and vaseline injections into the face, chest and penis. He also dealt with the surgical correction of prominent ears, emphasizing the psychological effects and side effects of this condition in patients.

Morestin's most important contribution, however, was undoubtedly his involvement in the surgery of head and neck cancer, as well as the surgical repair of war injuries of the mouth, jaws and face of soldiers of the First World War, whom he operated on at the Val-de-Grâce Military Hospital (Figs. 6, 7). He described various flaps for the reconstruction of defects after the resection of cancer lesions, such as frontal, parietal, lip and cervical flaps. It is noteworthy that all of these flaps were much larger than others, as Morestin argued that the resection should include a larger area and not just the directly affected areas. He did not hesitate to remove the entire lower lip with a trapezoidal resection, removing altogether the submandibular and suprahyoid lymph nodes. He then restored the lower lip with two flaps taken from the anterior part of the cheeks and the upper lip, almost in the same way as modern "fan flaps". At the end, he completed the corners of the mouth (commissures), with two small flaps that he received from the vermilion border of the upper lip. As for the reconstruction of nasal

να αφαιρέσει ολόκληρο το κάτω χείλος με μία τραπεζοειδή εκτομή, συναφαιρώντας τους υπογναθίους και υπερώοειδικούς λεμφαδένες. Στη συνέχεια αποκαθιστούσε το κάτω χείλος με δύο κρημνούς λαμβανόμενους από το πρόσθιο τμήμα των παρειών και το άνω χείλος, σχεδόν με τον ίδιο τρόπο όπως οι σύγχρονοι κρημνοί "δί-κην περυγίου βεντάλιας" (fan flaps). Στο τέλος ολοκλήρωνε τις γωνίες του στόματος (συγχειλίες), με δύο μικρούς κρημνούς που ελάμβανε από το όριο του ερυθρού κρασπέδου του άνω χείλους. Όσον αφορά την αποκατάσταση ελλειμμάτων της ρινός, είχε εξίσου καλά αποτελέσματα τόσο με μετωπιαίους όσο και με βραχιόνιους κρημνούς, ενώ για την αποκατάσταση του σκελετικού υποστρώματος χρησιμοποιούσε πλευρικό χόνδρο. Η αισθητική αντίληψη του Morestin ήταν τόσο υψηλή, ώστε επέμενε το δέρμα συγκεκριμένων περιοχών να συνταιριάζεται με δέρμα της ίδιας υφής. Ειδικότερα η περιοχική γύρω από τα χείλη του στόματος και τα φρύδια, θα έπρεπε να αποκαθίσταται με κρημνούς και μοσχεύματα που λαμβάνονται από το δέρμα της κεφαλής. Επίσης περιέγραψε τη μέθοδο αποκατάστασης ελλειμμάτων με προοδευτική έκταση-διάταση του δέρματος, σε περιπτώσεις απώλειας ιστών σε περιοχές όπου τα χείλη του τραύματος θα μπορούσαν να συμπλησιάσουν σε συγκεκριμένες προσδοκώμενες από τον ασθενή θέσεις. Όσον αφορά την αφαίρεση των σπύλων, ο Morestin πρότεινε την διενέργεια σειράς μικρών μερικών εκτομών για ένα χρονικό διάστημα.

Χαρακτηριστικό του ενδιαφέροντός του επίσης για τις υπερωϊοσχιστίες, αλλά και της χειρουργικής του ιδιοφυΐας, αποτελεί και το περιστατικό όπου του παρέπεμψαν ένα μικρό κορίτσι, χειρουργημένο για υπερωϊοσχιστία, το οποίο είχε αφεθεί με περιορισμό στην ομιλία. Έχοντας παρατηρήσει, ιδίως δια μέσου των ευρειών χειρουργικών εκτομών του προσώπου στις ογκολογικές του περιπτώσεις, ότι η μαλακή υπερώα είναι άκρως ευκίνητη, εντυπωσιάστηκε από το γεγονός ότι η μαλακή υπερώα του κοριτσιού είχε πολύ περιορισμένη κινητικότητα. Έτσι σκέφθηκε να επιμηκύνει τις οπίσθιες παρίσθμιες καμάρες, με τον ίδιο τρόπο όπως και στην περίπτωση του Αχιλλείου τένοντα. Το αποτέλεσμα ήταν, παρουσιάζοντας το κορίτσι μετά την χειρουργική του παρέμβαση μπροστά στο αποσβολωμένο κοινό των συναδέλφων του, εκείνη να ομιλήσει με ήρεμη και καθαρή φωνή, προς μεγάλη και δικαιολογημένη ικανοποίησή του. Ο Hippolyte Morestin υπήρξε ένας ακούραστος νεωτεριστής (Εικ. 8), με ασίγηστη επιστημονική περιέργεια, ακόρεστη δίψα για γνώση και μία τρομακτική ικανότητα για ακατάπαυτη εργασία, που τον οδήγησε βέβαια και στον πρόωρο θάνατό του. Με την έλευσή του στο Παρίσι, μέσα σε λίγα χρόνια έφθασε στον κορυφή της επιτυχίας, κατορθώνοντας να γίνει παγκόσμια γνωστός όντας εν ζωή.

Παρά ταύτα στην ιστορία της χειρουργικής δεν κατέχει τη θέση που του αρμόζει, κυρίως για τους εξής λόγους:

Εικ. 6: Αντιπροσωπεία των τραυματιών-αναπήρων του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οι οποίοι επελέγησαν από τον Δρα Morestin, προκειμένου να μεταβούν και να παρουσιασθούν κατά την υπογραφή της Συνθήκης Ειρήνης των Βερσαλλιών στις 28 Ιουνίου 1919, μετά από αίτημα του Γάλλου Πρωθυπουργού Georges Clemenceau.

Fig. 6: Delegation of the wounded and disabled men of World War I, selected by Dr. Morestin, to go and present themselves at the signing of the Treaty of Versailles on June 28, 1919, at the request of French Prime Minister Georges Clemenceau.

Εικ. 7: Προσπλάσματα προσώπου ασθενών με πολεμικά τραύματα, που παρουσιάζουν διάφορα στάδια των μεθόδων επανορθωτικής χειρουργικής που εφαρμόστηκαν για την αποκατάστασή τους, από την συλλογή του Δρα Hippolyte Morestin στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Val-de-Grâce.

Fig. 7: Face models of patients with war injuries, who present various stages of the reconstructive surgery methods applied for their rehabilitation, from the collection of Dr. Hippolyte Morestin at the Val-de-Grâce Military Hospital.

defects, he had equally good results with both frontal and arm flaps, while for the reconstruction of the skeletal infrastructure he used rib cartilage.

Morestin's aesthetic perception was so high that he insisted that the skin of certain areas be matched with skin

Εικ. 8: Ο Δρ Hippolyte Morestin (1869-1919), φωτογραφία για το περιοδικό "La Science et la vie» (Επιστήμη και Ζωή), 1913.

Fig. 8: Dr. Hippolyte Morestin (1869-1919), photograph for the Journal "La Science et la vie" (Science and life), 1913.

Εικ. 9: Μνημείο (γύρω στο 1918), αποτίνοντας φόρο τιμής στον Δρα Morestin, που προσφέρθηκε στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Val-de-Grâce από τους τραυματίες πολέμου.

Fig. 9: Monument (around 1918?), paying tribute to Dr. Morestin, which was offered to the Val-de-Grâce Military Hospital by the war wounded men.

of the same texture. In particular, the area around the lips and eyebrows should be restored with flaps and grafts taken from the scalp. He also described the method of repairing defects with progressive extent-stretching of the skin, in cases of tissue loss in areas where the edges of the wound could be approximated in specific sites expected by the patient. As for the removal of nevi, Morestin suggested performing a series of small partial excisions for a period of time.

Characteristic of his interest in cleft palates, but also of his surgical genius, is the case where a little girl was referred to him, who had been operated for cleft palate and left with a speech impediment. Having noticed, especially through the wide surgical incisions of the face in his oncological cases, that the soft palate is highly mobile, he was impressed by the fact that the soft palate of the girl had very limited mobility. So he thought of lengthening the posterior pillars, in the same way as in the case for an Achilles tendon. Presenting the girl after his surgical intervention in front of the stunned audience of his colleagues, the result was that she spoke in a calm and clear voice, to his great and justified satisfaction.

Hippolyte Morestin was a tireless innovator (Fig. 8), with an unquenchable scientific curiosity, an insatiable thirst for knowledge, and a tremendous ability for uninterrupted work, which of course led him to his untimely death. Upon his arrival in Paris, within a few years he reached the pinnacle of success, becoming world-famous while alive.

However, in the history of surgery he does not hold the position he deserves, mainly for the following reasons: a) he died very young at the age of 49 years old, having collapsed because of his overwork, operating incessantly on war wounded during and immediately after the First World War (Figs. 9, 10), b) he lived for a short time, at a time when surgery meant amputation, while for him it had the meaning and significance of reconstruction, c) he remained lonely, a man without students and followers, despite the fact that many surgeons from all over the world, such as Harold Gillies, visited him to watch him operate, d) he wrote many articles, almost 600, but not enough books, e) he was French, so the English-speaking peoples were not able to read his work and articles.

Sir Harold Delf Gillies (1882-1960), the 'Father' of modern plastic surgery, describes characteristically his first meeting with Hippolyte Morestin: "In the space of a single moment he could reveal the gentleness of a kitten and the savagery of a tiger. He received me kindly, and I stood spellbound as he removed half of a face distorted with a horrible cancer and then deftly turned a neck flap to restore not only the cheek but the side of the nose and lip, in one shot. Although in the light of present-day knowledge it seems unlikely that this repair would have been wholly successful, at that time it was the most

α) απεβίωσε πολύ νέος σε ηλικία 49 ετών, έχοντας καταβληθεί από την υπερβολική του εργασία, χειρουργώντας ακατάπαυστα τραυματίες πολέμου κατά την διάρκεια και αμέσως μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο (Εικ. 9, 10), β) έζησε για σύντομο χρονικό διάστημα, σε μία εποχή όπου χειρουργική σήμαινε ακρωτηριασμός, ενώ για εκείνον είχε την έννοια και τη σημασία της αποκατάστασης, γ) παρέμεινε μοναχικός, ένας άνθρωπος χωρίς μαθητές και οπαδούς, παρά το γεγονός ότι πολλοί χειρουργοί από όλον τον κόσμο, όπως ο Harold Gillies, τον επισκέφθηκαν για να τον δουν να χειρουργεί, δ) έγραψε πάρα πολλά άρθρα, σχεδόν 600, αλλά όχι αρκετά βιβλία, ε) ήταν Γάλλος, με αποτέλεσμα οι αγγλόφωνοι λαοί να μη καταστεί δυνατόν να διαβάσουν τις εργασίες και τα άρθρα του.

Είναι χαρακτηριστική η περιγραφή του 'Πατέρα' της σύγχρονης πλαστικής χειρουργικής Sir Harold Delf Gillies (1882-1960), σχετικά με την πρώτη του συνάντηση με τον Hippolyte Morestin: «Σε μία και μόνη στιγμή θα μπορούσε να αποκαλύψει την ευγένεια που έχει ένα γατάκι, αλλά και την αγριότητα μιάς τίγρης. Με υποδέχθηκε ευγενικά, κι έμεινα μαγεμένος καθώς αφαίρεσε το μισό ενός παραμορφωμένου με έναν φρικτό καρκίνο προσώπου και στη συνέχεια γύρισε επιδέξια έναν τραχηλικό κρημνό, για να αποκαταστήσει όχι μόνο την παρειά αλλά και την πλαϊνή πλευρά της μύτης και του χείλους, μονομιάς. Παρά το γεγονός ότι υπό το φως της σημερινής γνώσης, φαίνεται απίθανο ότι αυτή η αποκατάσταση θα μπορούσε να ήταν καθ' ολοκληρία επιτυχής, εκείνη την εποχή ήταν το πλέον εντυπωσιακό και συγκινητικό πράγμα που είχα δει ποτέ μου. Ερωτεύθηκα επί τόπου τη δουλειά αυτή».

Ο Hippolyte Morestin απεβίωσε από μία πνευμονική λοίμωξη, κατά την διάρκεια της πανδημίας της "Ισπανικής γρίπης" του 1918-1919, στις 12 Φεβρουαρίου 1919, σε ηλικία μόλις 49 ετών.

Ο φιλίστωρ

Εικ. 10: Διάφορες φάσεις αποκατάστασης κρανιοπροσωπικού πολεμικού τραύματος ασθενούς, από την συλλογή του Δρα Hippolyte Morestin στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Val-de-Grâce (1914-1918).

Fig. 10: Various phases of rehabilitation of a patient's craniofacial war injury, from the collection of Dr. Hippolyte Morestin at the Val-de-Grâce Military Hospital (1914-1918).

thrilling thing I had ever seen. I fell in love with the work on the spot".

Hippolyte Morestin died of a lung infection, during the "Spanish flu" pandemic of 1918-1919, on February 12, 1919, at the age of just 49 years old.

The filistor